

OPPIMISEN AVAAMINEN

Hallitusohjelmassakin keskeiseksi teemaksi nouseva jatkuvan oppimisen ajatus haastaa korkeakoulukenttää uudistumaan. Enää oppimisen ei pitäisi olla vain tiettyyn ikäkauteen rajautuvaa, vaan jokaisella kansalaisella pitäisi olla mahdollisuus kehittää osaamistaan eri elämänvaiheissa. Jotta jatkuva oppiminen mahdollistuisi, täytyy korkeakouluilla olla keinot avata opetustaan uusille oppijaryhmille.

Digitalisoituminen tarjoaa yhden väylän opetuksen avaamiselle. Jo reilun vuosikymmenen ajan kiinnostusta ovat herättäneet MOOC-verkkokurssit (*Massive Open Online Course*), joissa verkko-osallistuminen mahdollistaa periaatteessa kenen tahansa pääsyn oppimisen äärelle. Opetuksen avaautuminen verkkoon tuo kotimaiset korkeakoulut uudelleenlaiseen kilpailutilanteeseen, koska oppijat voivat nyt valita paikallisten koulutusorganisaatioiden sijaan jonkin kansainvälisesti tarjotun verkkokurssin. Toisaalta digitalisointi antaa myös kotimaisille korkeakouluille mahdollisuuden suunnata opetustaan uusille markkinoille.

Avoin oppiminen on kuitenkin paljon muuta kuin vain oppimisen teknologisten välineiden uudistamista. Se liittyy laajempiin pedagogisiin virtauksiin, joissa painotetaan oppijakeskeisyyttä. Näissä virtauksissa oppimista ei nähdä vain tietosisältöjen siirtämisenä oppijan päähän, vaan katsotaan sen vaativan oppijan omaa aktiivista kiinnostusta ja tiedon käsittelyä.

Pedagogisten virtausten lisäksi avoimeen oppimiseen liittyy myös poliittisia virtauksia, jotka näkyvät vahvasti esimerkiksi avoimen oppimisen Kapkaupungin julistuksessa (2007) ja avoimien oppimateriaalien Pariisin julistuksessa (2012). Ajatuksena on avoimmasta ja saavutettavammasta opetuksesta syntyvä oppimisen globaali tasavertaistuminen, minkä avulla myös kehittyvien alueiden asukkailla olisi mahdollisuus saavuttaa laadukasta opetusta. Myös erityisopiskelijoiden katsotaan kansainvälisissä linjauksissa hyötyvän avoimemman oppimisen mukanaan tuomasta opetuksen monipuolistumisesta.

Tärkeä aatteellinen kulmakivi avoimelle oppimiselle on idea jakamisen kulttuurista. Opettajan laatima oppimateriaali tai hänen kehittämänsä opetusmenetelmä saattaisivat olla myös muiden oppijoiden ja opettajien hyödynnettävissä. Oppimateriaalien ja opetusmenetelmien avoin jakaminen mahdollistaa myös sen, että joku toinen jaloistaa materiaaleja ja menetelmiä eteenpäin. Näin oppimisen ja opettamisen välineet muokkautuvat yhteisöllisen kehittämisen avulla.

Yksi avoimen oppimisen ja jakamisen kulttuurin suurimpia esteitä on ollut, ettei opettajilla ole ollut tarpeeksi kannustimia niiden toteuttamiseen. Esimerkiksi verkkokurssien järjestäminen tai opetusmenetelmien monipuolistaminen voi vaatia huomattavasti valmistelua, josta opettajaa ei välttämättä ole palkittu mitenkään. Lisäksi oppimateriaalien jakaminen saattaa mietityttää, jos ne ovat olleet opettajalle merkittävä tulonlähde.

Oppimisen avaamiselle pitäisikin etsiä vastuullisia pelisääntöjä ja käytäntöjä, joilla avaamisen esteitä voitaisiin madaltaa. Aivan kuten avoimen oppimisen pedagogiassa vältetään oppisisältöjen pakottamista oppijoille, pitäisi myös oppimista avattaessa karttaa kuvaa, että vain korkeakoulutuksen rakenteet pakottaisivat opettajan avaamaan opetuksensa. Sen sijaan jakamisen kulttuuria tukemaan pitäisi luoda arvostuksen kulttuuri, jossa opetuksen avaamisen merkitys tunnustettaisiin ja sen edistäjiä palkittaisiin.

*Avoimen tieteen koordinaatio –
Tieteellisten seurain valtuuskunta*